Trung-Bắc Tân-Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N° 954

	HANOI						
	Phố ngõ hàng bông, hàng đường, hàng gai, hàng thiếc	Ngoại thành	Nội thị	Nhà quê Trung-kỳ	Nam-kỳ và Đại Pháp, và các thuộc địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm. .	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	9 $ 00
Các làng và						
Các công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	»
Sáu tháng. .	3 . 60	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	4 . 50
Ba tháng. . .	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	2 . 25
Một tháng. .	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	0 . 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOÃN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

Une seule insertion. . . .	0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel	
Par centimètre et par insertion.	0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . .	2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales.	1 $ 50 le c/m

4e page

On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái giá con người có thể ru?

Người có giá không? — Có. Giá người có như giá đồ vật không? — Không. — Nhưng không nói cũng có ít người từng người. Người mà để cho giá trị về vật chất cũng như giá mình là khi nào mình để cho người ngoài đánh giá giá mình được?

Giá bởi đâu mà ra? — Theo như kinh tế học, thì sở dĩ có giá mua là bởi ở cái lý nghĩa là ít có và cần. Hai là bởi khiến được cho người ta này ra cái lòng ao ước, nghĩa là người ta thích cần đến, muốn sắm đến. Song theo nghĩa kinh tế học nói về giá những vật-liệu, tài sản thì phải, còn nói về giá người thì có sai. Giá người mà có thể theo nghĩa chữ « giá » của kinh-tế học mà luận định là chỉ có người ngoài có giá, lại để cho người ngoài đánh giá được như đã nói trên kia.

Nhưng lại thấy nói người Mỹ hay lấy số tiền nhiều ít mà đánh giá người thì không biết cái giá ấy theo về phương-diện nào. Thường hai người Mỹ trong nói chuyện với nhau, chỉ một người đi qua có quen mặt người trong hai người nói chuyện thì người không quen hỏi người quen rằng: « Người này đáng giá bao nhiêu? » nghĩa là giàu được bao nhiêu chứ không như ta hỏi: « ông này là ông gì » nghĩa là ta chỉ có chú trọng về cái chức phận. Người kia đáp lại rằng: « Người này đáng giá một trăm vạn hay một vạn vạn », đáp như thế là đủ, không cần phải nói đến chức phận gì nữa. Mới nghe câu chuyện ấy ai chẳng cho là tư cách của người Mỹ là một cái tư-cách con người trọc phú, chỉ biết lấy thị đề người, nhưng xét ra mới biết rằng ở nước Mỹ, phàm người làm giàu được tất nhiên là người giỏi, cho nên có thể lấy số tiền nhiều ít làm cái cán cân giá trị con người được. Mà thật thế, ở nước Mỹ ai ai cũng đều thâm nhiễm cái nguyên-ý này cả: « Phàm làm người ai cũng vậy, chính mình làm chủ cái mệnh vận của mình » Người Mỹ cho là giàu sang nghèo hèn không phải bởi số phận gì cả, chỉ là mình làm thế nào nên thế thôi. Cho nên không có tài đảm, sao làm được nên giàu, vậy thì làm được nên giàu tức là hơn người ở chỗ đó, có giá trị với đời ở chỗ đó. Dẫn hoặc trong đám giàu cũng có người giàu từ trong trứng giàu ra hay gặp may mà nên giàu, nhưng sẵn của mà biết giữ của cũng là đáng khen, còn may mà nên giàu thì cái số ngáp ruồi ấy có mấy kẻ.

Ấy người Mỹ xét giá người thường hay lấy đồng tiền làm chuẩn, vậy ta có thể bắt chước người Mỹ được không? Không được, vì dẫu thế nào thì cách xét người của người Mỹ cũng vẫn thiên về phương-diện vật chất, chứ không chú trọng về đường tinh thần như ta bàn sau đây. Vả ta đã có ai giàu như người Mỹ và đã có mấy người là thực giàu bởi cái tài đảm của mình. Trừ ra một dúm người là những người làm giàu bởi cái tài thao lược, cái lòng can đảm cái sức cạnh-tranh của mình lỗi với đời, còn phần nhiều chỉ là những người làm giàu bởi gặp được dịp lợi hay bởi hụt lấn mua nhà cả. Việc cho vậy một vốn hòn lãi chẳng cũng là một cái ngòi trong những cái ngòi hút mau ru?

Vậy thì lấy cái gì làm chuẩn mà biết được giá con người. Lấy sự sang chăng? — Sao được! vì nếu xét người chỉ biết sự sang thì khác gì xét loài kim chỉ bằng ư sự sáng. Tục-ngữ tây đã có câu: « phàm cái gì sáng không phải là vàng » cũng là một câu nói thâm thúy vậy.

Xét sự giàu, sang, cũng chưa đủ biết được giá con người, thì biết được giá con người làm thế nào? Hay xét bằng vào, hay xét bằng công việc làm mà biết chăng? — Hoặc xét như thế cũng có lẽ biết được đôi chút, vì phàm việc hay không ai làm được, không ai dám làm mà có người làm thì người làm ấy là người có giá; vì nước ta chưa có quốc-văn mà văn là hồn nước nên ai làm được văn mà văn có thể truyền đời đời để làm cái mẫu văn cái gốc tư trường được thì người làm văn ấy là người có giá. Chỉ khó cho người có một nỗi là biết thế nào là việc hay, là văn hay.

Nói tóm lại thì giá con người khó lòng mà luận-định được, giá đã cao thì lại cao vô giá, không thể lấy thước đâu mà đo lường. giá cao mà cao rõ rệt thì người đời còn biết được ít nhiều; giá cao mà cao u-ẩn thì có khi chỉ người có giá tự biết. Cao vô giá là bởi không lấy giá vật gì mà sánh được, vàng cũng không, ngọc cũng không, mà chức trọng quyền cao cũng không. Bà Phan-thị-Thuần gieo mình xuống sông Thủy tiên để theo chồng cho vẹn chữ trinh, ông Vũ Tính tự tử ở thành Bình định cho khỏi nhờ việc nhà vua ở Phú xuân và cứu tính mệnh cho quân sĩ để toàn tiếng trung nghĩa. ông Nguyễn-Trãi từ bỏ Nam-quan về lập chí báo thù cho cha, bà Nguyễn-thị-Kim đội hình nặc tích trong chốn quê mùa, đợi tuần-tự Lê-hoàng để toàn nghĩa, bấy nhiêu bực trung, trinh, hiếu, nghĩa, phỏng ai đã đánh giá được chưa? — Giá người đã đến thế thì không còn biết luận định thế nào được, chỉ có thể lấy sự lâu dài của giới đất của sông núi mà sánh thôi. Nhưng lại có câu: « ở thời thế tạo anh-hùng » thì ra cũng có người sẵn có tâm lòng trung, trinh, hiếu, nghĩa mà không gặp dịp tỏ ra được thì giá có cao cũng là cao u ẩn, chỉ mình biết mình thôi. Cho nên trung, trinh, hiếu, nghĩa, cũng có tùy theo khi biểu khi thường, khi thường thì phải ở trong cái phạm vi thường không thể ra ngoài được.

Song khi thường mà giữ được đã mấy ai? Nay ta lại cứ lấy những công việc thường của người đời làm chuẩn để xét giá con người thì ta có thể phán đoán được một câu rằng: phàm người không làm điều gì lỗi đạo luân-thường, không hại cho đời mà có ích cho loài cho nước thì là người có giá, nhưng có giá mà giữ được giá thì phải giữ thế nào cho người đời đừng đánh giá được mình. Thế nào là đời đánh giá được mình? — Đi đi đánh giá được mình là khi mình không luận gì đến công ích công nghĩa cả, chỉ theo cái ma-lực của tiền-tài mà hành động thôi. Thì dù ngay như một việc thiển sau này. « Trong một vụ bảo-cử nào có người ra ứng cử mình đã năm tri người ấy không xứng đáng mà mình còn tham năm mười đồng bạc của họ mà bỏ phiếu bầu cho thì giá của mình cũng không hơn gì năm mười đồng bạc ». Tự tiểu chí đại, việc gì cũng vậy, hễ mình tham một đồng hay một trăm đồng có tín tâm việc trái nghĩa thì giá mình cũng chỉ đáng một đồng hay một trăm đồng thôi; giá mình đã chỉ đáng một đồng hay một trăm đồng thôi thì phàm cái đồ gì giá đáng một đồng hay một trăm đồng có thể sánh với mình được. Đồ giá đáng một đồng thì từ cái tapis bằng gai để chùi chân cho đến đôi dép đa mặt, đồ giá đáng một trăm đồng thì từ cái xe tây bánh sắt cho đến cái giường lò xo hạng xoàn.

Cho nên con người ta nếu không có cái giá cao như giá của những bậc siêu quần bạt tụy thì cũng phải có cái giá đặc biệt gọi là giá con người, chứ nếu để giá mình đồi với giá đồ vật cũng chẳng hơn kém gì thì có khác gì thằng chửt-chít.

THÚY-THIÊN.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 31 Mars 1923.

Hai quan Toàn-quyền mới

Hai quan Toàn-quyền mới Merlin và Carde đã tới Pháp.

Vấn-đề nước Ai-cập

Người Anh tự chánh đảng Quốc-dân nước Ai-cập bị đày tự Gibraltar đã được thả.

Paris ngày 1er Avril 1923

Ngạch Tư-pháp

M. Pejos quan phó tòa tại Diego-suarez mông bổ tại tỉnh Vinh-long.

Paris ngày 2 Avril 1923

Việc nước Nhật

Hoàng-thân Kita ngã xe ô-tô chết. Hoàng-phi Kita và hoàng-thân Asaika bị trọng thương.

Việc nước Đức

Trong khi tỉnh Đông-minh đến khám các xưởng máy Krupp, mà thợ thuyền phản đối lại, quân lính phải bắn súng, thì 10 người chết, 23 người bị thương nặng, 10 người bị thương nhẹ.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 30 Mars 1923

Lễ cất đám nhà danh-ca Sarah Bernhardt

Sáng hôm thứ năm đã cất đám nhà danh-ca Sarah Bernhardt. Người đi đưa đông lắm. Có nhiều xe hoa. Linh-cữu đến nhà bát thì đứng lại. An táng tại nghĩa-địa Père-Lachaise.

Bản luật về việc tuyển binh

Thủ-dân nghị-viện đã ưng chuẩn những điều khoản hoãn-cải cho nguyên-lão nghị-viện về bản luật tuyển binh. Bản luật định hạn tại ngũ là 18 tháng nay thành ra nhất định.

Cải chương trình hải-thuyền

Quan Hải quân bộ thượng thư đệ trình nghị viện bản dự-thảo luật-pháp cho phép chế tạo các tàu nhỏ. (Phần thứ hai trong chương-trình hải-thuyền).

Chánh-phủ định từ năm 1925 đến năm 1930 thì đóng hai chiếc tuần-dương-hạm nhẹ, 15 chiếc phóng-ngư-lôi, 4 chiếc tuần-dương-tiềm hải-đĩnh, 30 chiếc tiềm-hải-đĩnh hạng nhất, 2 chiếc tàu nhật quả nổ, 4 chiếc tàu chạy bằng dầu hỏa.

Việc trong hạt trú binh

Các quan chức có khám tại nhà các người có thể-lực trong các hội Quốc-dân.

Trong các mỏ và các xưởng vẫn lấy than.

Những người Đức trước kia có ý muốn đồ cho linh Pháp đến phá các nhà ga, nay đã công nhận rằng việc ấy là do người Đức cả.

Linh tuần-cảnh nước Đức bắt được 76 người ăn trộm, hoặc chứa đồ ăn trộm 600 triệu marks hàng hóa ăn trộm tại nhà ga Osterfeld.

Bordeaux, ngày 31 Mars 1923

Việc trú-binh tại nước Đức

Các quan chức Đồng-minh vẫn ra công tỏ-chức các hạt trú binh một cách phương-pháp.

Đại tướng Degoutte hạ lệnh cho những người làm hỏa xa phải trở lại làm việc ngay, nhược bằng không thì phải trục-xuất ra ngoài các miền có trú binh.

Tại các mỏ ở Westerhalt, ở Bismenthal, và ở Concordia vẫn lấy than như thường.

Báo *Intransigeant* nói rằng cuộc giao tế của dân Đức đối với các quan-chức Đồng-minh đã khá hơn trước.

Những việc ám-sát toán là do người ở các miền không có trú binh cổ đến cả.

Ngày hôm thứ năm đại-tướng Degoutte đã tiếp đức Testa, là đặc-sứ của Giáo hoàng cử đến hạt Sarre và hạt sông Rhur.

Bordeaux, ngày 1er Avril 1923

Đại-tướng Maunoury truy tặng Thống-chế

Quan Giám-quốc đã ký chỉ-dụ truy tặng đại-tướng Maunoury chức thống-chế.

Gia quyến quan thống-chế Maunoury không ưng làm lễ quốc-tang ở Paris có tôi cầm-tù chánh-phủ và thành-phố Paris, nhưng nay mọi việc đã ổn định xong rồi, không thể thay đổi được nữa. Ngày hôm thứ hai 2 Avril thì làm lễ cất đám.

Giờ mùa hạ

Hội đồng do quan Le Trocquer chủ tọa hôi nghị tại bộ Công-tác đã ưng chuẩn việc vặn đồng hồ nhanh lên nửa giờ như lời đảng Bảo hộ nông-phố tại nghị-viện đã ưng thuận. Cuối tháng Avril này thì thực-hành.

Việc trú-binh tại nước Đức

Các quan chức Pháp Bỉ đã đem quân đến đóng tại các xưởng có chứa 30.000 tấn than.

Xưởng Rheinberben đã bắt đầu làm việc. Ngày hôm thứ sáu số than chở được 10.000 tấn.

Cái nạn thất nghiệp trong miền Dusseldorf kịch-liệt hơn trước, nhất là trong các xưởng chế thủy-tinh.

Các quan chức nước Đức cấm những thợ thuyền ở các nơi không có trú-binh theo việc các quan chức nước Pháp.

Trong sông đào Rhur có thấy tử-thi một người Pháp làm sở hỏa-xa. Có lẽ người ấy bị hành-thích.

Đồng-minh thượng hội-đồng quyết định rằng hàng hóa tại các hạt không có trú binh đem qua vẫn các hạt có trú-binh để đem đi ngoại-quốc mà có giấy nhận thực để đồng thuế ở hạt không có trú-binh rồi thì được miễn không phải đóng thuế nữa.

Bordeaux, ngày 2 Avril 1923

Một cuộc thi xe đạp

Cuộc thi xe đạp Paris-Roubaix chạy 270 kilomètres có 256 người dự thi.

Thứ nhất: Suter (Thụy-sĩ) đi mất 8 giờ 58 1/5; Thứ nhì: Vermandel (Bỉ); thứ ba: Sellier (Pháp).

Việc nước Đức

Tỷ Essen các quan chức đã bắt bốn viên chủ-sự nhà máy Krupp, vì khi linh Pháp tới nơi ấy, các viên ấy hạ lệnh máy còi, làm cho thuyền thợ họp lại.

Việc nước Thổ

Tiền-sai của nghị-viện, do Ismet pacha chủ tọa đã thương-nghị về bức thư của Bằng-Minh. Bức thư ấy hội-đồng các quan ấy-viên cũng sẽ thương-nghị.

Viên nghị-viên hạt Trézibande, là Ali Cheukri Bey bắn mất không có tin tức, đe-dọa cho là bị ám-sát. Chánh-phủ đã hạ lệnh bắt trong ấy Mustapha Agha cả các nhiều người khác để truy vấn về việc ấy. Các chánh đảng phản đối chánh-phủ có chỉ nghỉ để đội về việc ấy.

Coutte, ngày 1er Avril 1923

Giờ bão ở Guatemala

Ngày hôm thứ bảy mới rồi ở Guatemala giờ bão đã đổ dữ. Gió bão luôn trong bốn ngày mới yên. Người không ai bị hại, nhưng tài sản tổn thiệt độ 200.000 đồng. Nước mưa đổ, xuống cao tới 40 cm. Lại có nơi nước cao độ 1 thước. Sở vô tuyến không thiệt-hại nhưng các đường điện-báo và điện thoại đều bị hại cả.

Tin Trung-hoa

Ngày 22 Mars 1923

Hương cảng đặc-điện

Hôm sáng-Trí đem quân Trường-thanh-Như vào đánh Giang-tây, để chống cự Bắc-quân, không cho vào Quảng-đông. Trần-quýnh-Minh lên vào Huế-châu. Trần-đức-Xuân bị thương ở chân, cũng Trần-gia-Uy và Lương-bỗng-Khải trốn sang Đài-sơn, Dương-cẩm-Long đuổi đánh, hiện đang giao chiến kịch liệt. Tôn tổng-thống phái Chu-bội-Đức đi giúp. Có tin đồn rằng chánh-phủ Quảng-đông vay 600 vạn.

Vấn-đề thống-nhất

Từ-qui-Long điện cho Phùng ngọc-Tường nói Tôn-trung-Sơn phái bốn viên đại-biểu tiếp hiệp việc thống-nhất, xin chuyển báo cho Bắc-kinh quốc-vụ-viện biết.

Tài-chính thứ-trưởng

Tô-Tích đã nhận chức tài-chính-bộ thứ-trưởng.

Trương-thiệu-Tăng nội các

Có tin rằng Ngô-bội-Phu và Tào-Côn quyết định khuyên-dỗ tôn nội-các của Trương-thiệu-Tăng.

Ngày 23 Mars 1923

Hương-cảng đặc-điện

Bắc kinh chính-phủ đã hạ lệnh cho Thẩm-hồng-Anh làm đốc-quân ở Quảng-đông. Dương-hi-Mẫn làm lục-quân kiểm-duyệt sứ. Lâm-Hổ làm Trào-mại lục-quân quản trưởng, Ôn-thụ-Đức làm Quảng-châu hành-đội tư-lệnh, Trần-quýnh-Quang làm đệ-nhất-sư sư-trưởng, Chung cảnh-Trường làm đệ-nhị-sư sư-trưởng. Tôn tổng-thống hiện trụ tiết ở Vĩnh thường tuần-hạm. Điện-quân đang chuẩn bị để công-kích Quế-quân. hễ bến đã hạ lệnh giới-nghiêm. Có tin đồn rằng Hoàng-đại-Vĩ liên hợp với Việt quân ở Ngũ-hoa để đánh Bức-sùng-Trí. Lý-hậu-Cơ hiện ở Hương-cảng.

Nội các hội-nghị

Tôn Nội-các ở Bắc-kinh đã hội-nghị quyết định theo lời thỉnh-cầu của Thương-giới ở Thượng-hải xin bỏng không được xuất cảng.

Tin Phùng-ngọc-Tường

Phùng-ngọc-Tường bị bệnh sán-khí đã vào chữa thuốc tại Hiệp-hòa y-viện.

Cái hiện-cục tây-nam nước Tàu biến-động ra thế nào?

Cái cục-thế miền tây-nam nước Tàu biến động như bây giờ là khai kịch tự đầu tháng 3 năm 1923, đất Ngô-châu, Quảng-tây bị liên quân Điền, Quế chiếm lĩnh, thoát ly quan-hệ với Trần-quýnh-Minh; liên-quân Điền, Quế tức là quân Thẩm-hồng-Anh nhân đi đánh mật bắt ở Hồ-nam, Giang-tây mà trở về Quế châu, hợp với toàn quân Vân-nam bị thất-thế mà lui về Quế-châu, vận-động với một bộ phận quân-đội Quảng-đông trú-phòng ở Ngô-châu kết thành một đảng; liên-quân ấy bắt đầu hoạt động từ ngày 25 tháng 12 năm ngoái, đến ngày 20 thì hoàn-toàn chiếm lĩnh được Ngô-châu, phát hiểu tới uyên ngôn phủ Tôn đánh Trần. Trần-quýnh-Minh được tin đó lập tức phái vài mươi đình quân đội thân tín kéo ngày tới Triều-khánh, do tham-mưu trưởng Diệp-Cổ thống-suất chỉ-huy, ngày 3 tháng một đánh lấy lại được Ngô-châu, bắt đồ quân Thẩm-hồng-Anh tất sang con đường Hoài-lộ, Quảng-ninh đến đánh ngay Triều-khánh, bộ-quân Quảng-đông cũng có một bộ phận bị quân-khu vận-động mà trở giáo hết, Diệp-Cổ phải lui về Tam-thủy; Triều khánh bị liên-quân vào đóng, quân Quảng-đông bị triệt mất đường về, tan vỡ mất cả; Diệp-Cổ giữ Tam-thủy, tuy có điều-tập việc Bình Bắc-giang tới, mà quân không có lòng chiến đấu, thế liên quan một ngày một mạnh. Đến ngày 11, cái toàn-thể Quảng-châu thấy bình-thế không ổn, đã hội-nghị duy-trì việc-lực và phái đại-biểu hỏi ý-kiến Trần quýnh-Minh. Tiếp luôn đến ngày 15, về phương-diện hải quân Ôn-thụ Đức cũng xoay ra thái-độ khác, những lục-quân đóng ở tỉnh cũng biến động ồn ào; Trần-quýnh-Minh cực chẳng đã phải thông điện không dự đến công việc Quảng-đông nữa; quân đội chủ-yếu của Trần một phần thì lui về giữ nơi căn bản là đất Huệ-châu, một phần thì lui sang Thiều-quan để tiện công với việc-binh của Tôn-truyền-Phương ở Giang-tây hiện lục. Liên-quân Điền, Quế đến ngày 16 kéo vào Quảng-châu. Đó là cái tình-hình biến-động hiện cục tây-nam nước Tàu bây giờ vậy.

Cái nguyên-nhân sự biến-động ấy nhiều người bảo tại Trần-quýnh-Minh trọng-dụng Lâm-Hổ, đem cái toàn quyền sắp đặt việc Quảng-tây giao cho Lâm, khiến cho Lưu-chấn-Hoàn vì ghét Lâm mà sinh ra phản Trần, quay về với liên-quân Điền, Quế mà khởi sự, nhưng đó chẳng qua là một cái nguyên-nhân chủ cốt là như sau này: 1° Vì các phái thất-thế liên-hợp với nhau, cốt những tìm đến đích xác thì Tôn-Văn ở Thượng-hải có phái bọn Trần-Lỗ, Diệp-hạ-Thanh vào Quế quấn trù-hoạch việc quân với Trương-khai Nhỏ; Sầm-xuân-Huyên nhân liên-hợp với phái Tôn-Văn, xúi quân Thẩm-hồng-Anh cùng phái Tôn-Văn hợp lực; Lý-Hậu-Quân, Ngụy-sung-Bình đều ở Hương-cảng có tiếp-hợp với cựu-bộ, vận-động các quân đội trợ giúp với Trần; tại tỉnh nội Lương-sĩ-Lí tại Hương-cảng làm cái lương-dài hậu-lộ cho Hồng-quân; coi thế đủ biết cái liên-hành liên-lạc của các phái thất-thế lúc này

đều lấy Trần làm cái đích phóng tên vậy. 2° Các quân đội của Trần phần tử rất phồn-tạp, như quân đội nguyên đóng ở Ngô châu là cựu đội cuộc lớn sau này sẽ khởi tại miền ấy, nhất là những đường giao thông với Ai lao. Hỏi vậy sau khi quân sắt con đường Vinh Thọ bị đi thì quân sẽ

Cuộc hát cải-lương của mấy thầy Nam-kỳ sinh-viên trường Cao-đẳng. — Tối hôm 31 Mars và 1er Avril này, tức là hôm thứ bảy và chủ nhật tuần này, hội Nam-kỳ sinh-viên trường Cao-đẳng sẽ mở một cuộc hát cải-lương ở rạp Tây để lấy tiền giúp vào việc học-bổng của hội. Cuộc hát này có nhiều thầy danh-ca ở Nam-kỳ ra hát, lại có cả thầy Năm Tiền là người đã từng đóng phim ảnh ở Pháp cũng được, nếu diễn một lần nữa sẽ được hoàn-toàn.

Nói tóm lại cuộc hát cải-lương này

Hội đền Sòng — (*Bỉm-sơn*) — Trong những ngày hội đền Sòng từ mồng năm đến mười một tháng tư

Khiển trách. — Quan Thống-sứ đã ký nghị-định cử một hội-đồng có MM. Collet là quan Công-sứ Hà-

Do-Vet-Pha-Nhung-Cau-HS-Personal-Use-Only-Not-for-Sale-or-Commercial-Use

nội-bộ, lại chực chiếm đọ quân Điện là toán quân vẫn nổi hiệu cờ giáp Tóa; đến lúc sự biến khởi ra, có toán quân thì không đánh mà lui, có toán quân thì trở giáo lại mình, là cái sự tình tất đến thế vậy.

X.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 30 Mars 1923 giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 25; 8f.18 kể từ ngày 31 Mars và 8 f. 10 kể từ ngày 2 Avril nay.

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 30 Mars 1923* 8/ 87 25 — 5/ 1915-1916 73.50. — 4/. 1918 61 10. — 5/. 1920 87.87 — 6/. 1920 87.17.

Tin tàu. — Tàu *Parthos* đã tới Hương-cảng ngày 2 Avril 1923, hồi 18 giờ.

Tàu sang Pháp. — Hãng tàu biển Messageries Maritimes ở Haiphong có báo phá Toán-quyền hay rằng tàu *Armand Behic* không ghé Haiphong, nhưng tàu *Paul Lecat* chừng ngày 3 Mai tới có vào bến ấy.

Quan Toàn quyền Baudoin đã về Hanoi. — Quan Toàn-quyền Baudoin đi Xiêng-Khoảng đã trở về Hanoi chiều thứ sáu trước bằng xe ô tô chứ không phải bằng xe hỏa như ngài đã định trước.

Quan phó Toàn-quyền đi kinh-lý. — Quan phó Toàn quyền Robin đi kinh lý tỉnh Lạng-sơn và Caobằng để thăm các mỏ kẽm ở miền Tĩnh-túc. Bộ hộ-giá mấy ngày thì ngài sẽ trở về đường Bắc-lạn như vậy ngài sẽ được mục-kích cả những công việc khai khoáng ở miền Thượng-du là miền sau này sẽ giàu lớn về khoáng chất.

Đặt lại tỉnh Phúc-yên và Hà-nam. — Ngày 31 Mars 1923 quan Toàn-quyền đã ký nghị định bãi cái nghị-định ngày 7 Mars 1923 là nghị-định bãi hai tỉnh Hà-nam Phúc-yên mà đặt thành Đạ-lý thuộc quyền quan Công-sứ Nam-định và Vĩnh-yên.

Như vậy từ nay trở đi hai Đại lý Phúc-yên và Hà-nam lại thành tỉnh như mười năm về trước.

Khảo-sát đường Thakhet — Quan giáo-sư Brunnes cùng với hai quan kỹ-sư Gentien và Ponyanne hiện đang đi khảo sát con đường từ Vinh đến Thakhet, mỗi ông xét về một phương-diện khác.

Quan giáo sư thì xét về nhân vật, và quan bác vật Gentien thì xét về việc làm đường bỏ xe Vinh đi Đông-hà, từ Tân-ấp mà qua rặng núi Trường-sơn ở đèo Mang-gia rồi đến Tha-khét, như vậy thì miền Trung-lào sau này sẽ có đường lối mà giao thông với ngoài.

Còn quan giám-đốc Công-chính Ponyanne thì khác xét về những công

Hiện nay các đơn ứng cử như sau này :

Đại-biểu dân : Khu thứ nhất : M. Lê-thuận-Khoát ; khu thứ nhì : Không có ai, nhưng có ông Nguyễn-đình-Thảo, vì ông có đầu đơn ứng-cử, nhưng không có tên trong tờ khai nghĩa-vụ đối nay có thiếu gì — nhưng mà hay, hay là người điền biết ấn-nhẹp » vào người trong truyện, biết là được biết tâm-lý người trong truyện, biết gieo những lời khiến người xem phải sầu, phải thảm, phải vui, phải buồn. . .

Nhất vai Phan thái-Hòa (thầy Hộ đóng) thật khéo. Không ai ngờ một người sinh-viên quen chốn sách đèn mà lên sân-khấu giữ được dáng tự-nhiên để ẩ hết tấm tình một chàng thiếu-niên khoa-mục lần đã phải bao phen chìm nổi. Nào lúc thân phụ mất, nào lúc bỏng thi, cái nết mặt khéo thệ ! Cái buồn cha mất tỏ ra cái buồn thảm-thiết rầu nàng khổsở, còn cái buồn bỏng thi tỏ ra cái buồn thoang-thoảng bên ngoài, ở ra cái buồn một người tự biết có tài mà lòng giới chưa muốn, nên còn phải bèo trôi sông vỗ. . .

Lúc vợ nhiếc-mắng, bắt lắm tỏ lời đề lấy chồng khác vai Phạm-thái-Hòa lại khó thật, thế mà thầy Hộ đều được. Trước còn giận người dâu bà thay tháng đối đãi, lấy tiền-tài làm mục-đích, ẩn nói với chồng như quên cả mình là mẹ chồng. Phạm thái-Hòa rứt điềm nhiên không gắt lỏng, cười buồn, buồn thảm, buồn thế, nhưn như muốn nói cả với bọn nữ-nhi bạc tình ở Người ta bảo lòng đàn-bà như rừng xanh, như ánh nắng buổi chiều bây giờ tôi mới nhận ra phải. Nàng ai ơi ! ẩn ở làm sao cũng được, lời chỉ có cái lòng buồn bảo cản lại thôi !»

Thầy Hộ rộn đóng vai chú chệc cho vay nợ. Cái tiếng lìu-lô, khá ồ nhẹ thệ lỏng.

Tuồng Kế đóng vai dây-tớ cậu Hai-Vân, vai này cũng khéo lắm, rõ ra một anh nghiện, xốc-xa bốn tiếc, còn cậu Hai-Vân (bà Lộc) thì hệt là một khách làng chơi, một tay cần nhàn lỏ-lơi-lo.

Những vai đầy-tớ (thầy Thường) chủ quán (thầy Mạnh) cô ra tay làm lấy cái bộ-gảng khiến người đi xem không thấy được cười.

Người ta đi xem ai chẳng cầu vui, ai chẳng cần cười, ông Rabelais nói « cái cười là bẩm tính của người» nhưng cười cũng làm ta mệt cười, cười vì thấy khôn khéo lịch-sự mà cười, cười vì thấy thô-bỉ mà cười. Những con hát nhà nghề không nhiều lẽ đó. Ta thử vào một rạp hát nào ở Hà-thành mà xem cách bọ pha trò cười. Lời nói thô bỉ không còn nể người đi xem, miễn là rứt được cái cười là thôi.

Nói đến vai Ngọc thơ, vai này cũng khéo lắm, song còn có chút ngượng ngùng chưa ra một người « độc phụ nhân » Vợ chồng Lý-nương xem ra Lu-y thập-tam. Khi A-la-mĩ bước vào thì thấy sực lên những mùi nước hoa ngào ngạt, nhưng người đàn ông đáng-điệm, những người đàn-bà ăn chơi xưa nay không hề bao giờ có rời bỏ cái nước hoa ấy ra được, dường như nó đã nớp vào mấy người mà thành ra một thứ thiên-hương vậy. Dạy có điều này thì trong cái mùi nước hoa lại phảng-phất có cái mùi hương thanh-cao của tôn-giáo. Không ra chiều say sưa ấm, chỉ thấy xông bắc mà thôi.

A-la-mĩ, khi đã vào đến trong buồng rồi, không ngẫn ngửi một phút nào cả, không nói nửa lời. Trong những lần như lúc nay, dẫu lời nói khéo đến đâu cũng ra lời nói vô vị. Nhà ảo-thuật đã khéo giả bình giả dạng bằng nhiều cách bỏ quẩn áo của ông A-noan như vậy, mà A-la-mĩ cũng đi thẳng ngay đến, rồi ôm gọi vào trong tay một cách rất là âu-yếm, dẫu cho người nào đã nghi đi nữa mà cũng không có thể cho được là lỉnh đọa bay kiều-anh. Bọn-ta-nhan cũng ôm lấy A-la-mĩ lỏ ý bảo vào tận bộ Đạ-la-nhan đoạn rồi lại kéo mọ. cả-ghế đưa Đạ-la-nhan ngồi ra chỗ có bong sáng chiếu vào mặt, còn mình thì ngồi vào chỗ khuất bóng. Đạ-la-nhan không phải có nhưng bọn gì, song cũng tầng lỏ vô-tình không biết. Đạ-la-nhan biết mình là mẫu mực rồi, nhưng tương kế tựu kế, mình biết mình là mẫu mực, là bỏ đẹ, song cũng không can hệ chi cho lắm một tay lão tướng lovện đạt bề ngoài làm ra cách thụ động, nhưn là trong cái kẽ trá bại mình vẫn giữ được cái phẩm thắng toàn thì thôi.

Bấy giờ chính lại tự A-la-mĩ khởi đầu câu chuyện trước :

— Ả ! Ngô-huynh ơi ! Đạ-la-nhan qui-hữu ơi ! Ngẫn nhiên bạnh ngộ, trân trọng kiết bao !

Đạ-la-nhan nói :

— Dam thưa qui-hữu, sự ngẫn-nhiên ấy cũng bởi giao-tình mà ra. Khi đệ có một cái công cuộc gì cỏ thể hiện cho ngô-huynh được, hoặc đệ có được một vài giờ nhàn rỗi có thể đem đến mà tặng cho ngô-huynh được, thì đệ tức khắc đi tìm ngô-huynh chứ cũng như xưa nay đệ vẫn đi đi lìm ngô huynh vậy.

A-la-mĩ điểm chiếm mà rằng :

— Ả ! Thực vậy, ngô-huynh đi tìm tiền đệ ư !

Bô-tô nói :

— Tiệt đấy Anh ấy đi tìm ngô-huynh đấy. A-la-mĩ ngô-huynh ạ. Cứ xem như độ đây mà anh ấy cũng còn đến mãi. Belle Isle mà làng cho được thì đã rõ. Có phải rằng tử tế hay không ?

A-la-mĩ nói :

— Ả ! Thật đến tận Belle Isle . . .

Đạ-la-nhan bụng bảo dạ rằng :

— Ta ! Thế là thằng (Gà ỉ-ng) Bô-tô, ẩn không nhai nói không nghĩ đang yên lành mà đi phát phéo khỏi công rồi đó.

A-la-mĩ nói :

— Belle Isle, vào mất trong cái hang ấy, trong bãi sa-mạc ấy ! Thế thì quả là tử tế quá.

Bô-tô vẫn cứ một cái giọng ấy mà rằng :

— Có đệ nói thì anh ấy mới biết là ngô-huynh ở thành Văn nay đấy.

Đạ-la-nhan làm ra dáng nửa đờn nửa thật mà rằng :

— Đệ hay, rằng vậy, cái đó thì đệ cũng đã biết, nhưng mà đệ muốn thế xem cho bỉ-tài giao-tình của chúng ta ngày nay đã gắn-bó đi rồi xem có còn đúng vững được như trước nữa không. Tâm lòng con người ta đến khi nhiều lúc thì thường hay trong đó rắn như lim, vậy mà toát xem khi chúng ta trong thấy nhau, trong lòng có còn p ải ra được những tiếng reo mừng qui nóa kia không những hăng ấy là tiếng chào mừng bạn vậy.

A la-mĩ hỏi :

— Vậy thời, hẳn ngô-huynh đã vừa lòng chứ ?

— Cũng chẳng vừa mà cũng chẳng không.

— Sao vậy ?

— Phải Anh Bô-tô thì bảo đệ rằng : Xuỵt ! Mà ngô-huynh . . . Ngô-huynh thì lém phép cho đệ.

A-la-mĩ mỉ a cười mà rằng :

— Ngô-huynh ơi, ngô-huynh tính sao ! Một anh giám-mục nói tán như đệ thì chỉ có cách ấy là qui hơn hết.

— Thế mà ở Ba-lê người ta đồn rằng nhất nước Pháp chỉ có đông giám-mục ở thành Văn là hơn cả.

A-la-mĩ ra giọng lỏ lông mà rằng :

— Ả ! Ngô-huynh muốn nói về những cái của đời người thế phải không ?

— Đệ muốn nói về cái đó thật, đệ đây vẫn thường lưu tâm về cái đó.

Á-la-mĩ mỉm cười mà rằng :

— Nên vậy thì chúng ta bàn về chuyện của nào.

— Ngô huynh tự nhận rằng ngô-huynh là một đăng giám-mục có nhất nước Pháp phải không ?

— Ngô-huynh ơi. Ả la ngô-huynh đã hỏi đến, thì tiền-đệ cũng đến ngô-huynh biết cho rằng : Văn thành giám-mục nay hơn ba kém cũng có được hai vạn lợi tức. Địa-phương đệ truyền giáo đây có một trăm sáu mươi xứ cả thảy.

Đạ-la-nhan giương cặp mắt nhìn A-la-mĩ, rồi nói :

— Thế thì tốt lắm. Nhưng cứ ý đệ xem ra thì ngô-huynh không chịu mai một ở cái chốn nầy chứ ?

— Cam lỗi cùng ngô-huynh ; đệ không ưng cái tiếng mai-một.

— Nhưng đệ thiết tưởng đây với Ba-lê, quan sau cách trở, khác gì mai-một hay không.

A-la-mĩ nói :

— Ngô-huynh ơi, Tiền đệ nay đã trở về già, những sự huyên-diên ở nơi thành-thị, không song mà khan được nữa. Người ta đến lúc đã nhàm mỏi bấy tuổi đầu, tất phải kiếm nơi tỉnh mịch mà dưỡng tinh tu tâm, để tìm được chốn nào thật là vừa ý. Ngô-huynh thử xem có còn chốn nào lại vừa có vẻ tinh đẹp vừa có vẻ tỉnh tác sơn cái thành-phố cổ nầy không? Đạ-la-nhan ngô-huynh ơi. Ở đây được cái khác hẳn với những điều đệ sở thích xưa kia, ấy, người ta đến lúc vẫn cảnh là phải cần đến những cái tưởng phản với lòa thiên thời mới được. Những điều đệ sở thích xưa kia, thời thường lắng có một đôi điều đến mãi tận đây mà chào đệ, song đệ cũng không hề có tăng tâm. Tay đệ vẫn còn ở trên thế gian này thực, song mỗi bước đệ đi, là mỗi bước đệ đến gần Thiên-chân đó.

(Còn nữa)

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà bốn (Rue des Pipes) số nhà 9 ở Hanoi.

Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 5 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3502 »

Bữa tiệc tháng tại hội Khai-trí — Tối 29 Mars hội Khai-trí có đặt một bữa tiệc thá giải nhà công-quán của hội, các hội-viên Tây Nam đến dự kể có hơn một trăm. Khách hội bữa ấy duy chỉ mới quan Giáo-sư Brhunes mà thôi.

Đến 9 giờ tiệc xong thì ông Phạm-Quỳnh diễn thuyết về văn-chương trong lối ẩ-đào. Trước khi đi bằng tiếng Nam, ông có nói vắn tắt bằng tiếng Pháp để các qui-quan nghe.

Trong bài ấy thuyết, mỗi khi nói xong một đoạn lại có đào Kim trên bàng G lấy hát một bài.

Bài để thuyết ông Quỳnh hứa lấy được có tại Tả Nam ngoi khen lắm và nhiều lần vỗ tay. Sau khi diễn thuyết lại hát xướng mãi đến quá nửa đêm mới giải lán.

MUỐN BÁN :

Một cái xe ô-tô « DORT » 20 mã-lực, 5 chỗ ngồi, chạy điện (magnéto) còn tốt lắm. Giá 1 000 $ 00.

Hỏi tại quan D, LOUBET, 32 phố Gia-long, Hanoi.

Một trận bão gớm ghê tại Ai-lao. — Ngày 30 Mars vừa rồi, tại thành-phố Savannakhet và những miền chung quanh phải một trận bão dữ dội. Chiếc tàu *Yser* chở dầu bốn bị đắm. Các công sở và nhất là những nhà của người Lào bị hại nhiều. Những thuyền lớn chở xi-măng và chở những đồ khí-dụng của nhà nước cũng bị đắm cả, còn đường sá trong tỉnh thì xem ra không hại mấy.

Nghỉ phép. — M. Lê-đình Quang, thư ký ngạch tòa sứ Bắc-kỳ, tòng sự tại phủ Toàn-quyền được phép nghỉ 20 ngày.

Sở chớp bóng sang Vân-nam. — Quan Đại-lý bộ ngoại giao của nước Pháp, tối 28 Mars vừa rồi, tại tòa Lãnh-sự Pháp, có mở một cuộc chiếu ảnh để quan Đô-đốc Đường-kế-Nghiêu cùng các quan văn võ Vân-nam, các quan Lãnh sự ngoại quốc và nhiều dân Pháp tử Vân-nam phố thường giám. Cuộc chiếu bóng ấy rất là vui vẻ, có đến ba trăm người đến xem, từ 9 giờ cho đến 11 giờ rưỡi.

Cháy — Đêm hôm qua lối 11 giờ rưỡi phải lỗ ở trên làng Bưởi, có trong mấy phút đồng hồ mà cháy mất 6 cái nhà lá.

Vòi rồng sở Cảm với xe ô-tô tuổi đường có đến chữa, nhưng không phải dùng đến, vì khi đến nơi lửa đã tắt được hẳn rồi.

Cuộc du-lịch của hội Địa-dư. — Ngày thứ bảy và chủ nhật vừa rồi, hội Địa-dư có mở một cuộc du-lịch tại vịnh Hạ-long. Hội có thuê cả một chiếc tàu *Emeraude* cho các viên hội đi ngoạn cảnh.

Máy bay Pháp tại Vân-nam. — Sáng ngày 26 Mars mấy chiếc máy bay kiểu Brégnet, tay giỏi dỡ mà chúng bay lượn được ở trên thành phố Vân-nam và chung quanh đình quan Đô đốc. Nhân dân lũ lượt kéo ra xem vẻ lắm. Phố nào cũng treo cờ mở hội kỷ niệm ngày quan Đô đốc Đường trở lại Vân-nam vừa được một năm.

Ngạch quan lại Annam. — Bảo *France-Indochine* có đăng rằng :

Muốn cho ngạch quan lại Annam được những viên chức có nhanh niên thì quan Thống-sứ mới rõi có thông tư cho các quan cai-trị đều lĩnh phám những quan lại ông nào 55 tuổi và làm việc được 30 năm thì cho về hưu cả. Song quan Thống-sứ lại dặn rằng cái niên hạn tuổ cũng bất tất phải theo như trên ấy, hễ xét ra không làm được việc nữa thì cũng cho về hưu. Bởi vậy mà ngày thứ năm 29 Mars vừa rồi ở phủ Thống-sứ đã có hội-đồng xét về việc ấy và đã cho bai quan phủ và mấy viên thông ký thôa phải hồi hưu. »

Một cuộc thi-nghiệm thú vị. — Ông Rabelais nói « cái cười là bẩm tính của người » nhưng cười cũng làm ta mệt cười, cười vì thấy khôn khéo lịch-sự mà cười, cười vì thấy thô-bỉ mà cười. Những con hát nhà nghề không nhiều lẽ đó. Ta thử vào một rạp hát nào ở Hà-thành mà xem cách bọ pha trò cười. Lời nói thô bỉ không còn nể người đi xem, miễn là rứt được cái cười là thôi.

Nói đến vai Ngọc thơ, vai này cũng khéo lắm, song còn có chút ngượng ngùng chưa ra một người « độc phụ nhân » Vợ chồng Lý-nương xem ra Lu-y thập-tam. Khi A-la-mĩ bước vào thì thấy sực lên những mùi nước hoa ngào ngạt, nhưng người đàn ông đáng-điệm, những người đàn-bà ăn chơi xưa nay không hề bao giờ có rời bỏ cái nước hoa ấy ra được, dường như nó đã nớp vào mấy người mà thành ra một thứ thiên-hương vậy. Dạy có điều này thì trong cái mùi nước hoa lại phảng-phất có cái mùi hương thanh-cao của tôn-giáo. Không ra chiều say sưa ấm, chỉ thấy xông bắc mà thôi.

A-la-mĩ, khi đã vào đến trong buồng rồi, không ngẫn ngửi một phút nào cả, không nói nửa lời. Trong những lần như lúc nay, dẫu lời nói khéo đến đâu cũng ra lời nói vô vị. Nhà ảo-thuật đã khéo giả bình giả dạng bằng nhiều cách bỏ quẩn áo của ông A-noan như vậy, mà A-la-mĩ cũng đi thẳng ngay đến, rồi ôm gọi vào trong tay một cách rất là âu-yếm, dẫu cho người nào đã nghi đi nữa mà cũng không có thể cho được là lỉnh đọa bay kiều-anh. Bọn-ta-nhan cũng ôm lấy A-la-mĩ lỏ ý bảo vào tận bộ Đạ-la-nhan đoạn rồi lại kéo mọ. cả-ghế đưa Đạ-la-nhan ngồi ra chỗ có bong sáng chiếu vào mặt, còn mình thì ngồi vào chỗ khuất bóng. Đạ-la-nhan không phải có nhưng bọn gì, song cũng tầng lỏ vô-tình không biết. Đạ-la-nhan biết mình là mẫu mực rồi, nhưng tương kế tựu kế, mình biết mình là mẫu mực, là bỏ đẹ, song cũng không can hệ chi cho lắm một tay lão tướng lovện đạt bề ngoài làm ra cách thụ động, nhưn là trong cái kẽ trá bại mình vẫn giữ được cái phẩm thắng toàn thì thôi.

Bấy giờ chính lại tự A-la-mĩ khởi đầu câu chuyện trước :

— Ả ! Ngô-huynh ơi ! Đạ-la-nhan qui-hữu ơi ! Ngẫn nhiên bạnh ngộ, trân trọng kiết bao !

Đạ-la-nhan nói :

— Dam thưa qui-hữu, sự ngẫn-nhiên ấy cũng bởi giao-tình mà ra. Khi đệ có một cái công cuộc gì cỏ thể hiện cho ngô-huynh được, hoặc đệ có được một vài giờ nhàn rỗi có thể đem đến mà tặng cho ngô-huynh được, thì đệ tức khắc đi tìm ngô-huynh chứ cũng như xưa nay đệ vẫn đi đi lìm ngô huynh vậy.

A-la-mĩ điểm chiếm mà rằng :

— Ả ! Thực vậy, ngô-huynh đi tìm tiền đệ ư !

Bô-tô nói :

— Tiệt đấy Anh ấy đi tìm ngô-huynh đấy. A-la-mĩ ngô-huynh ạ. Cứ xem như độ đây mà anh ấy cũng còn đến mãi. Belle Isle mà làng cho được thì đã rõ. Có phải rằng tử tế hay không ?

A-la-mĩ nói :

— Ả ! Thật đến tận Belle Isle . . .

Đạ-la-nhan bụng bảo dạ rằng :

— Ta ! Thế là thằng (Gà ỉ-ng) Bô-tô, ẩn không nhai nói không nghĩ đang yên lành mà đi phát phéo khỏi công rồi đó.

A-la-mĩ nói :

— Belle Isle, vào mất trong cái hang ấy, trong bãi sa-mạc ấy ! Thế thì quả là tử tế quá.

Bô-tô vẫn cứ một cái giọng ấy mà rằng :

— Có đệ nói thì anh ấy mới biết là ngô-huynh ở thành Văn nay đấy.

Đạ-la-nhan làm ra dáng nửa đờn nửa thật mà rằng :

— Đệ hay, rằng vậy, cái đó thì đệ cũng đã biết, nhưng mà đệ muốn thế xem cho bỉ-tài giao-tình của chúng ta ngày nay đã gắn-bó đi rồi xem có còn đúng vững được như trước nữa không. Tâm lòng con người ta đến khi nhiều lúc thì thường hay trong đó rắn như lim, vậy mà toát xem khi chúng ta trong thấy nhau, trong lòng có còn p ải ra được những tiếng reo mừng qui nóa kia không những hăng ấy là tiếng chào mừng bạn vậy.

A la-mĩ hỏi :

— Vậy thời, hẳn ngô-huynh đã vừa lòng chứ ?

— Cũng chẳng vừa mà cũng chẳng không.

— Sao vậy ?

— Phải Anh Bô-tô thì bảo đệ rằng : Xuỵt ! Mà ngô-huynh . . . Ngô-huynh thì lém phép cho đệ.

A-la-mĩ mỉ a cười mà rằng :

— Ngô-huynh ơi, ngô-huynh tính sao ! Một anh giám-mục nói tán như đệ thì chỉ có cách ấy là qui hơn hết.

— Thế mà ở Ba-lê người ta đồn rằng nhất nước Pháp chỉ có đông giám-mục ở thành Văn là hơn cả.

A-la-mĩ ra giọng lỏ lông mà rằng :

— Ả ! Ngô-huynh muốn nói về những cái của đời người thế phải không ?

— Đệ muốn nói về cái đó thật, đệ đây vẫn thường lưu tâm về cái đó.

Á-la-mĩ mỉm cười mà rằng :

— Nên vậy thì chúng ta bàn về chuyện của nào.

— Ngô huynh tự nhận rằng ngô-huynh là một đăng giám-mục có nhất nước Pháp phải không ?

— Ngô-huynh ơi. Ả la ngô-huynh đã hỏi đến, thì tiền-đệ cũng đến ngô-huynh biết cho rằng : Văn thành giám-mục nay hơn ba kém cũng có được hai vạn lợi tức. Địa-phương đệ truyền giáo đây có một trăm sáu mươi xứ cả thảy.

Đạ-la-nhan giương cặp mắt nhìn A-la-mĩ, rồi nói :

— Thế thì tốt lắm. Nhưng cứ ý đệ xem ra thì ngô-huynh không chịu mai một ở cái chốn nầy chứ ?

— Cam lỗi cùng ngô-huynh ; đệ không ưng cái tiếng mai-một.

— Nhưng đệ thiết tưởng đây với Ba-lê, quan sau cách trở, khác gì mai-một hay không.

A-la-mĩ nói :

— Ngô-huynh ơi, Tiền đệ nay đã trở về già, những sự huyên-diên ở nơi thành-thị, không song mà khan được nữa. Người ta đến lúc đã nhàm mỏi bấy tuổi đầu, tất phải kiếm nơi tỉnh mịch mà dưỡng tinh tu tâm, để tìm được chốn nào thật là vừa ý. Ngô-huynh thử xem có còn chốn nào lại vừa có vẻ tỉnh đẹp vừa có vẻ tỉnh tác sơn cái thành-phố cổ nầy không? Đạ-la-nhan ngô-huynh ơi. Ở đây được cái khác hẳn với những điều đệ sở thích xưa kia, ấy, người ta đến lúc vẫn cảnh là phải cần đến những cái tưởng phản với lòa thiên thời mới được. Những điều đệ sở thích xưa kia, thời thường lắng có một đôi điều đến mãi tận đây mà chào đệ, song đệ cũng không hề có tăng tâm. Tay đệ vẫn còn ở trên thế gian này thực, song mỗi bước đệ đi, là mỗi bước đệ đến gần Thiên-chân đó.

(Còn nữa)

Cuộc Tang Thương

(Xã-hội Tiểu-thuyết)

ĐẶNG-TRẦN-PHẤT soạn

114 trang — giá ..... 0$30

Tiền cước, mỗi quyển. . 0 . 14

Ai muốn mua xin viết thư cho *M. •ỐI - XUÂN - HỌC*, Trung - Bắc-Tân-Văn Hanoi.

Có gửi bán tại hiệu Hội-ký, 34, Rue Carreau Nam-định.

Mua buôn có trừ hoa-hồng. MAN

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NINH

Tô tượng đúc chuông. — Chùa Bách-môn thuộc huyện Tiên-du mở hội tô tượng đúc chuông từ ngày 14 ta cho đến ngày 18, ở ngoài cửa chùa đám thi đánh đổ tôm điếm, đám thi đánh cờ bỏi, đám thi chèo hát. Các hàng cao lâu, hàng quà bánh ngồi đông chật nich. Ở trong chùa, thì chuông trống vang lai, khói hương mờ mịt, người lễ phật kẻ ăn chay. Lại có một đám đông nữa, ngồi xúm sít lại đương tấy bỏ bét, truyện phân cười nói khanh khách và mấy sòn đánh bát ê a. Người ta đồn rằng : từ thượng cổ đến bây giờ chưa nay mới mở hội là lần thứ nhất. Vậy nên những người thành thị, khách sơnlâm rủ nhau đi xem hội đông lắm, thực là ngựa xe như nước áo quần như nêm.

(*Xem trang thứ ba, cột thứ hai*).

Nº 126 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

Ba-la-gin-luân. Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : PHẠM-HỒI-CẨM

Bắc giám-mục tranh Văn

Khi ấy Bô tô và Đạ-la-nhan đi vào một cái cửa riêng, cái cửa ấy duy chỉ có những người thân tin trong nhà mới biết mà thôi. Bấy giờ nghề nói Đức giám-mục ngài vừa mới ngự về phòng, đang sắp sửa để ra tiếp khách. Lẫn nầy thì ra cách anh xốn thân thiết chớ không bộ vệ như hồi nẫy đối với những con chiên nữa. Quả như vậy. Ngồi chờ chưng trong một khắc đồng hồ thì thấy cửa phòng mở ra. Đức giám mục ngài bước vào mình bận một bộ thường phục.

A-la-mĩ cử chỉ rõ ra một người xưa nay vẫn quen hiện lệnh chờ vợi người tuân theo, cái áo dài bằng dạ tím thì xắn về một bên, tay thì không vào bằng. Và lại A-la-mĩ vẫn còn giữ cái bộ râu mép thanh thanh nên cằm thì để dài theo như mối đời xưa

BIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

金寶南 BIJOUTERIE — ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi — 16, Rue de la soie, 16 — Hanoi

HÀ-GIANG

Xông vào nhà mà đánh. — Chiều hôm 21 tây mới rồi, vào hồi nhá nhem tối, chẳng biết vì cớ gì có một bọn lính tập đến gõ cửa nhà ông X ; ông đương ngồi nói chuyện với một người bạn, ở giường bên cạnh có hai bà bà già ngồi chơi, thấy gọi tưởng là

Nam-quan các viên-chức các sở và nghị-viên hàng tỉnh vân vân... đến tiễn đưa cả. Người Hoa-kiều cũng cử bang-trưởng đến. Khi các quan ấn-tọa thì quan Ấn-sát rồi tiếp đến quan Phó-sứ đứng lên đọc mấy lời đại-khái nói lỗ lòng luyến-ái và biết ơn của hết thảy quan dân trong bản tỉnh đối với quan Chánh Fournier và kinh-

mười lăm chưa thấy trăng một tấm nào mà vẫn không chịu bỏ thói dại.

Sự mê cờ bạc nếu không trừng-trị đã đành, mà đến quan mộng ấy lại càng nên đành đoạn nữa, mà là thay, những người lớn trong nhà đã chẳng cấm đoán mà lại còn xui giục con em đi đánh, ngắt cũng đáng kinh thay !

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những tin tức của việc riêng, giá đăng bao thì tùy việc, để cố thể lợi. Phàm những việc đăng ở mục này, ai bị tin, người ấy phải trách nhiệm, chủ bản quán không biết thực hư thế nào cả.

Tôi tên là Trần-viết-Tuệ đi Phúc-

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÃY NÓI 48 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, đã được 34 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, công, chân-

Hanoi — 16, Rue de la soie, 16 — Hanoi

CHÈ-TẠO : — Vàng, xuyến, hoa, nhẫn, giây đeo đồng hồ, giây truyền, dầu gậy, cán ô, tui-bọc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ điếm, v v... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và hoàn hảo nhất. Có nhiều thợ khéo để làm hàng nữa các qui khách đặt lối-riêng.

ĐÁNH : — Vàng điệp Vinh khích-long, mặt đá thượng (đá nước mới), ngọc-thạch, giây đeo thời-trang, giây kim-khánh giây kim-tiền, đồng-hồ quả quít vỏ bọc và vỏ kẽn, v. v.

Buôn bán chắc chắn, cốt lấy sự tin cẩn làm gốc. 3049

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

DẦU-GAN-CÁ-VIÊN :

Chữa bệnh đau ngực, rao phổi, ho khan, bổ-tì-vị, văn văn ; người ta thường mắc phải trong mùa nắng.

Thứ dầu nguyên : 1$75 một lítre, 0$90 nửa lítre.
— viên : 0,90 một lọ, dùng nống được 12 ngày

Bán tại Hiệu Bào chế MONTÈS, số 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Bộ này tiết giới thay đổi thất thường có nhiều người ốm!

Nhất là bệnh Grippe (sốt-ho-cum). Bạn khắp cả thân-thể, rức-đầu, sốt-ho, đau cổ họng, đau ngực; nếu không biết cách chữa những chứng ấy thì chết người như bỡn! Nếu ai phải bệnh ấy nên đến Bán-hiệu hoặc gửi thơ mua 6 viên CACHETS ANTIGRIPPE. Giá bán 0$60 một lọ, uống trong 24 giờ sẽ thấy khỏi bệnh. Thuốc này đã cứu được vô số người! Ai đã biết cũng chịu là thần-hiệu.

Bán tại Hiệu Bào chế MONTÈS, số 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

ba bà già ngồi chơi, thấy gọi tưởng là bạo, liền ra mở cửa ; vừa mở hé ra thì thấy một bọn lính ùa vào đánh và nắm vào trong nhà. Trong lúc vô-tình, cho nên không phòng giữ nên phải mấy vết thương. Những người trong nhà kêu lên thì chúng liền tản cả. Sự này còn đợi quan trên xét xử ra làm sao mới rõ được phải trái. Nhưng xem ra thì ông X. không có giao-thiệp gì với các người lính ấy, thì chẳng là có người nào vì chút thù hằn chi đây mà nại bọn ấy đến đánh chăng. Nếu vậy thì thực là một cách cố động gì mạo lắm. Có lẽ chúng lại như chuyện hồi năm ngoái một ông đội kia bắt hành với một ông nọ rồi nhân tác người ta vào chơi nhà mình, bảo lính sùm lại đánh người ta.

Mong rằng quan trên tìm cách mà trừng trị đi, kẻo những kẻ có tính làm càn lấy lại tự-do là mình có « quyền thế » mà đi nại bọn người ta, lấy thế đông người mà làm bậy.

Lăng Uyển lai cảo

HAIPHONG

Muốn thuê một người cai Annam nhận việc đúng cột-mìn, đào đá, mỗi thước giá 10$, đào ba cái đường ngầm trong mỏ than, giá tiền mỗi một thước 2$50 hoặc 3$00, và việc đào đất, đổ đất giá là 0$25 một thước đứng.

Ai muốn nhận làm, thì đến hỏi tại ông chủ nhiệm mỏ than Yên-Lập. 3549

CAO-BẰNG

Hội Tri-tri. — Tối hôm 23 Mars vừa rồi hội Tri-tri Cao-bằng đã họp đại hội-đồng thường-niên tại nhà hội quán ở phố Tây. Đến dự hội-đồng có đông đủ các ông hội-viên trong thành phố, có quan Tuần Vi làm chủ tọa.

Đúng 8 giờ, quan chánh hội-trưởng nói mấy lời khai hội-đồng, rồi ông thư-ký đọc tờ trình về tình hình hội trong năm 1922. Đại ý nói rằng trong năm vừa qua việc lý tài không được phát đạt lắm ; song nhờ có quan hội trưởng hết sức chấn hưng và các ông hội viên cũng một lòng liên lạc, cho nên hội vẫn nơi được con đường tiến thủ, một ngày một cao. Cụ tọa đến vỗ tay biểu đồng tình với ông thư-ký.

Ban trị sự năm 1923 ban lại như sau này :

Chánh hội-trưởng :
quan Phó đại Vi-vă Đỉnh.
Phó hội-trưởng : M. Ngu ẩn ba thực
Chánh thư ký : M Linh-quang-Vợng
Phó thư-ký : M. Nguyễn-thế Hợi
Thủ-quỹ : M. Nguyễn-Kiểm
Tư thư : M Lê-văn-Định
Kiểm-sát : MM. Bế-xuân-Tiếp,
Hoàng-đình-Ủi
Cố-vấn hội-viên : MM. Ng ba-Bính
Hà-văn-Mão

Trong các công việc nên làm trong năm 1923 có hai khoản cần thi hành ngay là việc mở rộng nhà hội-quán và việc tổ chức cuộc diễn-thuyết thi để ấy ngay hai hôm hội-đồng nhận biện. Đến 10 giờ hộ-đồng giải tán.

Cao-bằng Tri-Tri hội lai cảo

NAM-ĐỊNH

Cáo phó. — Nay thân-mẫu chúng tôi là Hoàng-thị-Tạo, 76 tuổi, ở số nhà 2, phố Nhà-thờ, tỉnh Nam-định, mới tạ-thế hồi 7 giờ 17 Annam, tức là 2 Avril 1923, đến 7 giờ sáng hôm 19 Annam tức là 4 Avril, chúng tôi sẽ đưa linh cữu thân-mẫu chúng tôi vào nhà thờ làm lễ cầu-hồn rồi sẽ đưa di-hài táng tại vườn Thánh của huyện Mỹ-lộc.

Ai-tử nam : Hoàng xuân-Thụy,
Hoàng-đình-Tính
Ai-tử nữ : Hoàng-thị Ngọ
Nàng dâu thứ hai hóa chồng :
Nguyễn-thị-Lorg
Cháu đích-tôn : Hoàng-xuân-Lân
Cháu : Hoàng-bá-Phúc

THÁI NGUYÊN

Tiệc tiễn hành. — Nhân dịp quan Công-sứ Fournier về qui-quốc nghỉ và quan cai-trị Maitron lên thay ngài, thì chiều hôm 30 tháng ba Tây mới rồi quan Ấn-sát cùng các quan phủ huyện và các viên-chức công-sự các sở có đặt tiệc rượu chan-pagne tại dinh quan Ấn để tiễn quan Chánh cũ và mừng quan Chánh mới. Đúng 5 giờ chiều thì các qui-quan và qui phu-nhân các với quan Chánh Fournier và Chánh-chác ngài thượng lộ bình an và chúc mừng cả quan Chánh mới nữa. Đoạn rồi đều nâng cốc chúc mừng hai quan Chánh. Ở trước sân thì phường-nhạc lê giương và khô-xanh thổi nhiều khúc êm đềm hăng tráng. Ngoài thì chiếu giới mật mẽ, có bay pháp-phới trong thì chén tạc chén thù, người qui-quốc xen lẫn người Nam, chuyện trò vui vẻ trong ngót giờ lâu ; ai ai trẻ đều tươi đáng-mặt, rỡ ràng một cảnh Pháp Việt đề-huề.

Tiệc xong thì ra đứng trước công-đường chụp bức ảnh để làm kỷ-niệm, xong rồi các quan đều giải-tán.

Đi đến đâu cũng thấy ca-tụng quan Công sứ Fournier. Mà phải thực, vì cách chính-trị của ngài thực là đáng tôn đáng trọng đáng lấy làm gương. Đối với quan trên thì ngài kính cẩn và cần-mẫn ; cách xử thế thì ngài rất thiệp và nhã ; đối với các quan chức thuộc quyền thì khoan dung độ lượng mà không mất sự công bằng. Nếu ai có điều gì lầm lỗi thì ngài chỉ bảo khuyên dỗ, chứ không ai mắng nhiếc nhẫn để nỗi thể-diện người ta. Những ngày nghỉ mà việc thì ngài lấy sân bắn làm lạc-thú. Số đi ngài có cả được tính đó cũng là do lòng thanh lắm mà ra. Những kẻ mượn tiếng làm mất uy-tín để đổi quan trên bị lươn-dân thì ngài cũng vẫn, chẳng quản-kiêm-ước-tước-gọt nhao-thong thì ngài không ưa.

Mới trị nhậm tỉnh này trong mấy năm nay mà dân-dân, đã làm biết bao nhiêu ơn cho dân. Trước-mắt chỗ nào nên giảm thì giảm, nơi nào nên tăng thì tăng cho những công tăng không mà thôi. Ở Chợ-Chu thì ngài sửa sang nhà-thương và thi-lập nhà lưu-học-sinh để cho ơn Bảo hộ nhuần thấm đến Thổ dân ở vào nơi thâm sơn cùng cốc từ các làng tới nhà-trường phần nhiều là những chỗ đường đi lối trở đi lại kém bề tiện lợi. Con nhà nghèo thì ngài tư xin học bổng cho cũng nhiều ; các tổng-sư thì ngài tăng thêm lương cho cũng khá. Ở tỉnh ly thì ngài lập nhà thương cho những kẻ ốm đau, khai cống rãnh cho hợp vệ-sinh và mở rộng phố xá. Trước khi ngài về ngài bèn qui-quốc thì ngài đã thương thuyết với quan trên cấp cho quan học-chánh để lập tỉnh việc lập trường nữ-học ở tỉnh lỵ.

Cách chính-trị như vậy, nên khi ngài đi, ai ai cũng lấy làm bâm mộ, và lấy làm tôn-trọng, mà sự tôn-trọng đó là vì lòng tuyển-cử của nỗi thảy quan-dân, chứ không phải vì sợ bắt mà tôn-trọng.

Khôn khéo thay cách chính-trị của ngài ! thực là dân chi phụ-mẫu. Phụ mẫu mà công minh chính trực, có lòng thể-tất, có bụng yêu đương các con rất thì tất nhiên con cái phải trung thành hiếu thảo, dẫu khi có công việc gì khó khăn nỗi về đến dân cũng vui cười mà làm không biết nhọc.

Lê ngọc-Lâm lai cảo

PHÚ-LÝ

Lời cảm ơn. — Chúng tôi có lời bái tạ các quan, các qui chức, các ông và các bà đã có lòng yên gửi đồ điếu viếng và đi hộ tống thân-phụ tôi là

M. CHU VĂN-BÀI

Thừa phái hạng nhì hưu trí tại xã Ân-lạc, tổng Kim-bảng, huyện Kim-bảng, tỉnh Honam

tạ-thế ngày 11 tháng hai năm Khải-định thứ năm (27 Mars 1923).

Trong khi bối rối, hẳn có điều gì sơ suất, xin các quan miễn chấp cho.

Cô sĩ ở : Chu-văn-Tiếp
Thừa phái kiêm Lục sự
Châu Chiêm-hóa, tỉnh Tuyên-quang, đồng gia-quyến bái tạ

VIỆC KINH-ĐÔ

Quan thượng-thư bộ Hộ đã tới nơi. — Quan thượng-thư bộ Hộ là Phạm đại-nhân đã đến Huế chiều 26 Mars. Ngài chưa bái mạng và cung cức. Hiện tay ngài đã đọc vào bộ quan. Chờ khi bái mạng xong sẽ cáo chức.

Đoàn mộng. — Có nhiều người đem làm mộng thấy mơ mắn gì những gì, song ngày thức dậy bán bạc đoán ra việc này việc khác để đi đánh liệm. Đoán suy bảy bạ đem tiền đi đánh bậy ! Cái thú chơi xuân quá nồng. — Ở đầu Cần-thơ là một nơi rất đìu quanh vắng vẻ, ai đi nearng qua đó lại không thấy một khu-vườn nhỏ chỉ có hai ba cái nhà tranh, một đôi gốc cây mít, lại có cái quán bán rượu, nơi quán ấy có treo năm ba gói rượu và một ông lão ngồi bán, chỉ có một vài cái chén đôi ba cái chai rượu có đàn cho nhiều, chỉ một vài lít là cùng, mà nơi ấy lúc ban ngày chỉ thấy đôi ba người thợ thuyền đi làm về ngồi đánh chén, thưởng đó là một nơi quán rượu chốn nhà quê, ai ngờ đêm đêm lại thi ra một nơi có đủ các thú chơi, so với nơi phiền-ba đô-hội ở Hà-nội có chất nào kém : nào ca, nào ly nào đàn, nào địch, lại thêm rượu chè có bọc đi-thỏa điếm-đường, thật rất là quá lệ.

Mới rồi có một ông phán kia nghe nơi ấy thú vui, rẻ mới đôi gói ngọc đến chơi, sướt đêm ấy ông chơi tưởng cũng lắm thú nhỉ cho đến nỗi cái hứng vị ông quá nồng mà đã gây thành một trận lu đã. Nghe đâu ông đánh phải một người cũng là bạn làng chơi, mà người ấy phải trọng thương ở đầu nên bắt lấy ông mà nắm vạ cho đến giờ ông vào nộ làm việc mà cũng chẳng buông, ông tăng thế phải viết giấy về nhờ cậu cứu với người đồng-liêu mà bọc trên ông đến, ở Ông này tiếp được tin, liền đến giải-quyết, nghe đâu đã đánh nhau ra cảnh ; ở đó ai mà đỗ đầu với người bị thương gãy, nhưng người ấy nhất định liều mạng không thể ông phán ra, nếu sau phải tìm đến quan cảnh-sát thì mới dẹp yên. rồi lại phải đem đến cứu quan thì mới được phán thắng-phụ, nhưng không biết rằng sự xử đoán ra thế nào mà kẻ bị trọng thương lại phải thua ?

Cái thú chơi xuân nơi nào cũng có, mà tùy theo nơi thành-thị và thôn-dã có khác nhau, ai ngờ nơi ấy lại xảy ra những sự không nên như thế. Thì thường cũng bởi sự cấm trấp trong hạt bộ không được bốn toán cho tản chốn giữa đường quan mà có người trở những thói hư, tiếp những người vô-loại một cách tự do như thế, thảng nên quan-tâm lắm thay !

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Lễ hoan nghênh quan Khâm-mạng đức Giáo-Hoàng. — Chiều 26 Mars tại nhà thờ chánh tâm lễ hoan nghênh quan Khâm-mạng đức Giáo-hoàng rất là long-trọng trong ngoài giáo-đồ ông bái tại trần thiết ra một ngày đại lễ vậy.

Tự hồi 10 giờ thì giáo dân ở các xứ xa như Phú-thượng, An ngãi, Cồn-dầu v. v. đã tụ tựu đến đây, hiệp cả lại hội chánh bổn sở đem các đồ cờ trống, lễ bộ, tân quan v. v. ra đóng giàn hầu tại trước Công quán các cha giáo đồ đứng sắp hàng dài đăng sẵn hai bên đường phố.

Đúng 17 giờ xe hơi quan Khâm-mạng ở Huế vừa đến nơi. Khi ngài bước xuống xe, trống đánh phảo nổ các quan chiêu mộng, rất là kinh. Ngài vào chốn Thánh-sang, lên bàn thờ ban phép lành cho các thiện nam tín nữ. Giáo hội trước ngài qua nhà cha bổn sở ; ở đó ngài ban phép bốn nhẫn cho các qui quan, qui phu-nhân, và các giáo đồ người bổn quốc. Các giáo đồ bái nhiều bái chúc ân ưng ngài bằng tiếng Tây, tiếng Nam đề các cụ các điệu. Rồi đến các viên lòng sự bên giáo, đủ cả các sở là 46 người vào yết-kiến ngài, có đọc bài diễn văn chúc mừng ngài. Đoạn đến các bọ giáo dân ở ga, lần lượt bái mừng ngài cho đến 18 giờ rưỡi mới giải tán.

Sáng ngày 27 ngài làm lễ sức trán tại giáo đường. Chiều hôm ấy ngài đến thăm tòa Đốc-lý qua ngày 28 ngài đi vào nhà thờ Trà-kiệu rồi sẽ từ đó đi vào thành ra các giáo hộ ở về miền nam.

Lễ hoan nghênh quan bổ-chánh Quảng-nam. — Ông Le Bon mới quan bổ-chánh mới tỉnh Quảng-nam là Phan-văn-Toàn đại-nhân đã đến Hàn. Có quan phó Điện bàn, quan huyện Hòa-vang đã ra xe tiếp đón ngài nơi địa đầu, rồng về vui ngài một lượt.

Khi quan bổ chánh đến ga chợ cờ trống quân lính hàng tỉnh và ô-tô đón rất trọng thể.

Tôi tên là Trần-viết-Tuệ dit Phác-đình ở ngay cửa chợ Mơ xin bá cáo để các ông các bà biết cho, nguyên tôi có cái nhà số 18 đường Huế, đất thì của cha tôi mà nhà thì tôi làm lên để cho cha tôi ở, sau khi cha tôi trăm tuổi giá để làm nơi từ đường, mà năm nay cha tôi đã 77 tuổi, không biết duyên cớ làm sao, em tôi là Trần-viết-Bính là đứa du-đãng, vô nghề-nghiệp đồng-đảng với vợ khuyến dủ cha tôi để biên bán cho tên Bính. Vậy tôi xin có lời bá cáo lên trên tờ báo này để xin ông bà nào có mua cái nhà ấy thì xin hãy chờ lại ít lâu, vì việc còn tại Tòa chưa xét xong. Vì là chắc-thư, văn-tự, địa-đồ ở như trong tay tôi cả - mà thỏ-trạch thì tôi vẫn đóng cho Nhà-nước 3554

Ta nên chú ý !

Bộ này mới bắt đầu nóng mà đã thấy nhiều người mắc phải bệnh ngứa lở ngoài da cùng các bệnh đau xương và đau mạch máu, không biết rồi ít nữa đến mùa nóng nực thì các bệnh ấy phát ra nhiều nên đâu ; vì những bệnh này lại hay lây, nên một người đã mắc phải mà không chịu chữa ngay để lây sang người khác, lâu dần lan mãi ra thì thực là một sự nguy to cho xã-hội.

Vậy ta nên chú ý !
Nên chú ý thì làm thế nào ?
Nên chú ý thì kíp dùng ngay thứ thuốc :

DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng ra để chữa các bệnh kể ở trên này. Thuốc Dépuratif Sensal này mà dùng vào xứ nóng như xứ mình thì thực không còn thuốc nào hay hơn được nữa ; vì chủ-nhân đã xét nghiệm kỹ càng cái thời-tiết ở xứ này mà chế ra, như thế thì những thứ thuốc giải-nhiệt khác chế ra ở các xứ lạnh mà dùng ở xứ mình thiết tưởng không được hợp thời lắm vậy.

Thuốc này lại thần-hiệu để cả chữa bệnh giang-mai kinh niên nữa.

Hiện có bán tại : Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE, 59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gô-đa trông sang. 2857

Bệnh đau ngực và các bệnh yếu sức bằng dầu gan cá thu viên

Thường thường tôi thấy nhiều người bệnh dùng dầu gan cá thu nước kêu uống vào mồm thấy

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng các-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-bộ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

TRANH VẼ.

Bán buôn — Bán lẻ

Bản-hiệu mới vẽ và mới in được nhiều thứ tranh thầy-mạc để tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là : kiểu thêu, kiểu đét, kiểu đen, kiểu giấy cướm văn văn.

Lại có nhận bán truyện SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VĂN

Vì tranh, sẽ kiếu xa sẽ trao-đổi
73 Phố hàng Đồng, Hanoi

Hội Khai-trí tiến-đức mở cuộc đấu-xảo mỹ-thuật

Hội Khai-trí tiến-đức định mở một cuộc đấu-xảo mỹ-thuật để giúp cho các nghề khéo nước Nam chấn-hưng lên và giữ lấy lề lối đẹp của các tay thợ giỏi đời xưa.

Cuộc đấu-xảo này là đấu-xảo các mỹ-nghệ có thực-dụng, vì Hội Khai-trí tự nghĩ rằng về cái kiểu nhà đẹp, chế cái đồ dùng khéo cũng thuộc về mỹ-thuật như chạm pho tượng hay là vẽ bức tranh vậy. Thế nào gọi là mỹ-thuật ? Mỹ-thuật là chế ra một cái đồ gì phải sáng nghĩ cho thành-thực, phải diễn tả cho khôn khéo, phải định cho rõ ràng đồ ấy dùng để việc gì và chế tạo làm sao cho xứng đáng với việc ấy, lại phải kén chọn cái vật liệu gì mà làm cho được thật xứng-đáng. Nói tóm lại thời một cái đồ gì, muốn cho có thể gọi được là đồ mỹ-thuật, phải làm thế nào cho không thêm không bớt được tí gì, nếu thêm hay bớt thì nó giảm mất cái hình-dung ý-tứ đi. Bởi thế nên chớ tưởng rằng cứ tô-điểm nhiều là đẹp đâu, thường có khi làm rậm nét quá lại mất cả cái vẻ điển-nhã mà làm giảm mất giá-trị đi.

Vậy Hội Khai-trí định mở riêng cuộc đấu-xảo này cho những tay thợ khéo trong nước, nhưng không phải là được dự và những bức thêu bức, những pho tượng không nhận đâu. Nhưng Hội thiết nghĩ rằng đời nào cũng vậy, nước nào cũng vậy, gây nên một nền mỹ-thuật có đặc-sắc phần nhiều là ở công-phu những thợ-thuyền mà ra. Thử trông xa nhìn rộng ra các nước Đông Tây, mà xét xem những đời mỹ-thuật rất thịnh, có phải phần nhiều là gốc ở các nghề thực-dụng trong đân-gian không ? Vậy thời cuộc đấu-xảo này phải lựa lọc lấy những đồ giản-dị dễ coi, nhưng hình-thức phải cho công-xảo và phải cho thiết-thực với sự thường dùng. Ở Bắc-kỳ ta cũng như ở Đại-pháp và ở các nước, lúc đầu bao giờ cũng phải lựa-lọc như thế. Vậy thời nào là những tay thợ khéo trong nước, nào là các ông cai ông phó các nghề, nên gắng sức mà chấn hưng cho các mỹ-nghệ ở xứ này ! Nên tỏ cho bọn tân-tiến sau này biết rằng : *nhất nghệ tinh nhất thân vinh*, và ở đời không gì quí bằng làm được cái đồ hay đồ khéo.

Ngày nào mở đấu-xảo và kỳ-hạn bao nhiêu, sau này Hội sẽ công-bố, nhưng hiện nay ai muốn đấu-xảo và định đấu-xảo gì, xin cho Hội biết trước, hoặc có hỏi han gì xin cứ viết thư cho Hội.

Hội Khai-trí thông-tin

CỨ MỖI NGÀY lại uống MỘT VIÊN THUỐC HƯỚU CỦA ÔNG Lucien DEHAUT

SẮP MỞ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chữ- Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (sachxuaquanvenduong.com) (Sưu tầm bởi Hornell)

NẶNG BAO TỬ, CHÓNG MÁT, KHÔNG THỪ THỜI.

BÁN TẠI: Nhà ông Lương-Ký DEHAUT, 147, Boulevard St-Denis Paris, cùng khắp trong mấy tiệm thuốc.

PACHOD Frères & Cie LYON

CÁC CHỨNG ĐAU XƯƠNG VÀ THẤP

Những bệnh trên đã kể ra các chứng sau này như lở loét máu ra lở hỏi lạt máu sôi ả, thần-bộ thì thường có những lác nhất tối và lác rừ về già. Các chứng ấy có bởi vì máu sấu thành ra độc, có nhiều cân. Vậy muốn cho máu chảy lưu thông, thì nên dùng thứ thuốc:

Dépuratif Richelet

mà các lương-y ở hoàn-cầu đều công-nhận là mạnh là tốt. Dùng thuốc này thì chẳng bao lâu máu mất cặn và các bệnh ngoài da như ghẻ lỗ các nốt mẩn khác mà bệnh giang-mai phát ra cũng khỏi.

Thuốc này bán ở các hàng lục hợp to.

Lúc về già Mão đoạng

泰 NAM-THÁI 南

26, Quai Clémenceau, 26

(Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26)

HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và bán cả bàn ghế, tủ bằng lim, bằng gụ. Lại có nhận cả đóng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI

2021 *Kính-cáo.*

SPORTSMEN!!

Vous trouverez les

RAQUETTES EXTRA SAIDA

BALLES TENNIS BUSSEY

et accessoires

Chez Société «QUẢNG-HƯNG-LONG»

N° 79, Rue des Paniers, Hanoi

2014

LÒ RƯỢU HOMMEL

Vô-danh công-ty, vốn có 1.000.000 quan tiền tây

Tổng-cục số 110, Phố hàng Trống Hanoi

Rượu bia thượng hạng theo cách vệ sinh

Cả thùng ngâm nước đá sẵn
Đóng chai lớn
Đóng chai nhỏ

ĐẠI-BIỂU:

Ở tỉnh Haiphong là ông Denis Frères

Ở tỉnh Yunnan là ông Hock-Guine-Seng

RƯỢU BIA HOMMEL

Hạng rất ngon và giá hạ hơn cả

Ai muốn đặt hàng thì cứ gửi thơ đến Lo rượu Hommel, Vô-danh công-ty ở Hanoi, phố hàng Trống, số 110.

2065

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八十路鋪布為文行內河京東

Chúng tôi kính trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang: 1° Một bọn đồ ngọc rất tốt như là quả cầu chạm rồng, vòng, điếu kết thuốc lá, dâu, vân vân.

2° Một bọn nhiều kính đủ các thứ mặt, mặt đen mặt trắng, mặt vàng, mặt mài là cây, vân vân. Lại có cả nhiều kính gọng bằng vàng tây, gọng bọc vàng, gọng đồi mồi, vân vân; quý khán đến hỏi mà đeo những nhiều kính này thì hợp phép vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ bỏ chương, đồng-hồ báo thức, đồng hồ chăm-cảm, vân vân.

4° Một bọn nhiều nữ đồng sứ, lọ sứ, bát sứ, bộ sứ đề thắp-tiêu hay là bày nhiều công dụng và tốt hình, vân vân.

5° Một bọn đồ mỹ-thuật ở Bắc-kinh sang.

Giá thứ hàng mới sang kể niêm yết trên này, chúng tôi xin bán hạ giá, mong cậy các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm vinh hạnh lắm lắm.

Còn các đồ cũ trong, chân bàn, ngọc ngà, vàng thau bạc, kể chiếc các quý-khách cần đến tường sẽ rõ.

Cần cáo

HIỆU PAO-VA

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi

MỚI XUẤT BẢN:

MAI-NƯƠNG LỆ-CỐT

(MANON LESCAUT)

Soạn-giả: L'ABBÉ PRÉVOST

Dịch-giả: NGUYỄN-VĂN-VĨNH

In bằng chữ mới, giấy tốt, dày 290 trang

Giá bán, mỗi quyển . . . . . 0$50

Tiền cước, mỗi quyển 0.14

Ngài nào mua, xin gửi thư và măng-đa cho bản-quán

Độ rầy lại sắp đến mùa bức nóng, và lại sắp sinh ra những bệnh ngoài da bệnh ngứa, bệnh lở vân vân... cùng là bệnh đau xương và bệnh đau mạch máu.

THUỐC DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng để dùng cho người xứ này ngày nay thực là một thứ thuốc độc nhất vô song, để trị các bệnh ấy.

Cũng lại một thứ thuốc thần hiệu để trị bệnh giang mai kinh niên hoặc mới mắc.

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gô-đa trông sang, Hanoi

Vì các lẽ đó, cho nên chúng tôi đã chế ra những thứ dầu cá viên thực là trong sạch chẳng khác gì những thứ dầu cá đựng chai vậy, nhưng có bọc ngoài để uong cho khỏi thấy mùi tanh. Như thế thì những người dau sẽ được dùng nguyên chất dầu cá.

Trước khi ăn cơm sáng và cơm chiều mỗi bận dùng 2 viên là đủ, chỉ tiêu với ngụm nước chè hay nước là cũng được.

Giá mỗi chai chỉ có (0$90) chín hào, mà dùng lại được những 12 ngày.

Những ngài nào ở xa nhà ga mà phải chịu nhiều tiền phí tổn cho các phu trạm đem hàng, như thế thì thực là đắt cho các ngài quá, vậy chúng tôi tưởng các ngài nên chờ có dịp nào đi Hanoi thì đến nhà hàng Ba chuông, ngay giữa phố Trang-tiền, số 54, đấy chính là nhà ông MONTÉS có bán dầu cá hạng đựng chai và hạng dầu cá viên.

Dầu cá của bản-hiệu thực trong sạch mà mầu nước trông thực là đẹp, giá bán chỉ có một đồng bảy hào rưỡi (1$75) một chai lít, chín hào (0$90) một chai nửa lít mà thôi.

Nay kính

PHARMACIE MONTÉS, 54, Rue Paul-Bert, Hanoi

CỬA HÀNG

GUIONEAUD FRÈRES

BORDEAUX - HANOI - HAIPHONG

Rượu vang — Rượu mùi — Đồ tây

Hiệu buôn bán dưng đầu thật-thà — Hiệu mở ra ở xứ Bắc kỳ từ năm 1890

Có lời bá cáo cùng bạn hàng bản-quốc biết rằng nhân dịp tết ANNAM bản hiệu có sang nhiều thứ rượu vang uống chương thật tốt, rượu vang quý thượng hạng, rượu sâm-banh rất ngon, rượu mai đủ các thứ rất quý, cùng kẹo chocolat bởi mứt làm bằng các thứ quả bán giá hạ hơn tất cả các nơi khác.

Vì giá đã tính hạ rồi nên bản hàng đến mua không bớt nữa. Mọi bản hiệu đoan rằng các thứ hàng bản hiệu bán là thực hiệu cả.

Xin chư-vị bạn-hàng có lòng yêu đến mua thử về nếm xem rồi khắc giá tuổi thì

3052

Bệnh hen

Dùng nước nóng và thuốc nội thì chóng nổ và chóng khỏi.

ESPIC

37, 39 một hộp. Bán tại tất cả các hàng Bào chế và tại phố St Lazare, số 26, Paris

Nếu nhận chỉ lấy S. ESPIC ở trên đầu thuốc.

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-báo rằng: phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-da (mandats-postes): chớ dùng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giản thư (timbres-postes), từ thứ 0f.10 (0$04) trở xuống: chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị tinh hảo không có phụ chế nhiều món

Mỗi hoàn 0,50 cr (uống từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẠT-LÉO VÀ GÂN-CỐT

THUỐC PHÁP — Trở tại: 6, Rue de Pas-de-la-Mule PARIS — Ở PHÁP QUỐC LÀM

Cũng có bán tại: Hanoi, M. CHASSAGNE, Pharm.-Haiphong, A. BOURGEOIS, Pharm. và các hiệu bào chế khác.

Đồng-hồ treo và để

MÁY ĐỨC CỰC TỐT

BẢO HÀNH 10 NĂM

Máy chạy 15 hôm, đánh tiếng chuông thanh nhã. Vỏ bằng gỗ ghép không bao giờ mọt.

Mỗi cái 15$00

Cước tính thực rẻ

TONG-YUNE-TAI

49, Phố Hàng Ngang, — HANOI.

Cao 72 c/m Ngang 32 —

2040

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Chủ nhật mồng một tháng tư tây và những hôm sau này:

CÓ RIÊNG BÁN NHỮNG ĐỒ DÙNG NHƯ SAU NÀY:

(Xoong, chảo, bát, đĩa, cốc, vân vân)

đó hàng sát và đồ điện khí

Có quạt máy hiệu MARELLI mới sang

GIÁ THỰC PHẨM

Có nhiều rượu nho bán giá thực rẻ hơn các hiệu khác.

Xin xem giấy khai giá và chỗ bày hàng

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN LÝ ĐI CHỢ HIẾU

Ở Gia YÊN LÝ chạy hồi 8 giờ rưỡi sáng sau chuyến xe lửa tốc-hành ở Bến-thủy về Vinh ra.

Ở CHỢ HIẾU (Phố-Qui) đi hồi 1 giờ chiều đến ga Yên lý vừa kịp chuyến xe lửa về Vinh và Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VÀ HUẾ

Ở VINH đi hồi 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.

Ở ĐÔNG HÀ ra hồi 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình quí-khách biết rằng: kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ H Ếu buôn bán sầm uất lắm, các qui-khách buôn bán ở đấy đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-tỷ chở tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đôngnhà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản tỷ, Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare; mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

2012

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1809 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ TƯ 4 AVRIL 1928

Trung Bắc Tân Văn